

Til Jenny og Love
Livet er lidt skønnere endnu
siden vi blev venner

EN DAG FOR NOGLE år siden gik jeg gennem Norrtälje, og pludselig fik jeg øje på den: venligheden. Der stod der to bygningsarbejdere og grinede, og den ene klappede den anden på skulderen, her standsede en bil op for at lade nogen slippe over gaden, dér holdt man en dør for en anden, og her fik et par fremmede, som skulle med bussen, en hånd med barnevognen.

Da først jeg havde fået øje på venligheden, kunne jeg ikke holde op med at se den, for den er overalt. Folk gør små ting for at lette tilværelsen for hinanden. Hænder rækkes frem, man tilbydes hjælp, og noget flyttes til side eller løftes, en forhindring fjernes.

Venligheden kan skimtes bag vores handlinger og høres bag vores ord. God weekend, hav en dejlig dag, held og lykke, pas godt på dig selv. Det er enkle fraser, helt uforpligtende, men de er udsprunget af en kilde af venlighed. Jeg ønsker, at du skal have det godt, hvem du end er.

Vi har brug for venligheden, og vi udøver dens gerninger som en selvfølge, uden at tænke over det. Blikkene der mødes, smilene der bliver sendt, takken der bliver sagt. Venligheden er vores værn mod opløsning og splid, og vi gør klogt i at tænke over den en gang imellem. Den er så vigtig og samtidig så skrøbelig. Hvad sker der, hvis venligheden smuldrer bort, og hvad bliver der så af os?

Prolog, 20. september 2002

“En storm fra intetsteds”

Håkan Hellström

1

DER STÅR EN PIGE UDEN for kommunebiblioteket i Norrtälje. Pigen hedder Siv Waern og er tretten år. Hun spejder til højre og venstre, bagud og frem for sig, som om hun søger efter noget. Hun tager et par skridt som for at gå sin vej, men standser op, vender tilbage og genoptager sin planløse spejden. Hun tramper i jorden, hun ryster på hovedet. Det virker, som om der snarere er tale om en *venten* end om en søgen. Siw venter på noget, der skal komme, uvist fra hvilken kant.

Der er et eller andet specielt ved Siw, og vi ville måske også have hæftet os ved hende, selvom det ikke var for hendes nervøse optræden. Hun er noget under middelhøjde, noget over middelvægt. Man kan ikke sige lille og tyk, men tendensen er der. Halvlangt, brunt hår med en pandelok, der hænger ned i de dybtliggende øjne. De runde kinder og den fremstående hage giver hende tilsammen et inuitlignende udseende. Man kan se hende for sig klædt i sælskind med en harpun i hånden. I stedet er hun i en sort frakke af gammeldags snit, hvis virkning forstærkes af den neongule rygsæk, der hænger over hendes ene skulder.

Nu er hun på vej til at give op igen. Hun tager mobiltelefonen frem og tjekker klokken. 15.43. Hun gransker caféen uden for biblioteket. En mor med barnevogn drikker te ved et bord, ved et andet sidder et ungt par fordybet i samtale. En mand med en bakke i hænderne er netop ved at kante sig ud ad døren. Siw gør tilløb til at trække på skuldrene og slå ud med hænderne, putter telefonen i lommen og går sin vej, mens hun nynner Håkan Hellströms “Visa vid vindens ängar”. Ikke lige hvad man forventer af en trettenårig.

Efter to skridt stopper hun op. En handicappbus fra Samhall

kommer kørende for fuld fart ned ad Billborgsgatan. Chaufføren er optaget af et eller andet på instrumentbrættet, og minibussen krænger, da den passerer videobutikken. Siw snurrer rundt mod caféen igen.

Manden med bakken er kommet ud og passerer mellem moderen og barnevognen hen mod et ledigt bord. Han vrider sig for at komme forbi og støder uforvarende til barnevognen med hoften. Moderen må have glemt at bremse den, for det lille puf får den til at trille. Forhjulene dumper ud over kanten af det øverste af de tre trin op til caféen, og da baghjulene følger efter, ruller barnevognen hurtigt nedad og udad.

Mandens krop dækker for moderens udsyn, så hun har endnu ikke opdaget, hvad der er sket. Barnevognen bumper ned ad endnu et trappetrin og accelererer ud mod gaden, hvor handicapbussen kommer susende med mindst halvtreds kilometer i timen. To objekter i bevægelse er på vej til at mødes, og det vil resultere i en tragedie.

Først da barnevognen er slingret ned ad det nederste trappetrin og fortsætter ud på fortovet, ser moderen, hvad der er ved at ske. Hendes ansigt forvrænges til en maske af rædsel, og hun udstøder et fortvivlet skrig. Bordet vælter, da hun springer op og ved, at alting er for sent. At nu bliver hendes liv knust.

Barnevognens forhjul er netop nået ud over kantstenen, da Siws hånd lukker sig om håndtaget. Handicapbussen drøner forbi en halv meter fra hende, og suset fra den blæser pandelokken væk fra hendes øjne, som er opspærrede i vantro.

Barnet i barnevognen skriger. Moderen græder hysterisk og knuger Siw så hårdt, at det klemmer luften ud af hende. Over skulderen på moderen ser Siw manden, der puffede til barnevognen, stå med begge hænder presset mod munden. Bakken ligger for fødderne af ham. Siw glipper med øjnene. I dette øjeblik går det op for hende, at hun i en vigtig forstand ikke er et menneske.

“Kom nu! Hvad står du og glør for?”

Max vinker efter Johan, der er trådt to skridt tilbage for bedre at kunne studere den rustne stige, der fører op til toppen af siloen. Han peger på et sted tredive meter over jorden, omtrent halvvejs oppe. “Er der ikke et trin, der er knækket deroppe?”

Max stiller sig hen ved siden af ham og skygger med hånden for øjnene mod den lave sol. Da han har kikket færdig, trækker han på skuldrene. “Og hvad så?”

“Jamen er det ikke noget lort? Hvis det er knækket?”

“Det er jo derfor, vi har grejet.”

Max ryster bæreposen, som de har proppet fuld af noget, der ligner bjergbestigerudstyr, fra redskabsskuret i Max' have. Reb, karabinhager og kiler. Johan klør sig i nakken. “Altså, jeg ved ikke ...”

“Shit! Duk dig!”

En varevogn med påskriften “Alt til landbruget” kommer hen ad kajgaden, og drengene styrter i skjul bag et elskab. Det er ikke svært at regne ud, at det, de har tænkt sig at gøre, er forbudt. Man behøver bare at læse det hidsiggule skilt på hegnet, under hvilket der meget belejligt er en fordybning i jorden, som gør det muligt for en tynd krop at mave sig ind.

Max og Johan er begge to tynde. Radmagre, rent ud sagt. De er fyldt tretten, men spinkle som småbørn, om end meget høje småbørn. Johan måler 1,73 i strømpefødder, Max 1,78, og ingen af dem er udvokset. De har samme aflange, følsomme ansigt, samme kommunefarvede hår og det-sidder-som-det-vil-frisure. Hvis ikke det var for øjnene, kunne man tro, de var brødre. Max' øjne er store og så lyseblå, at det tangerer det gennemsigtige, især når de spejler himlen. Johans er almindelige, brune, og der er mørke rande af søvnmangel under dem. De har været bedstevenner siden første klasse.

“Gør vi det, eller gør vi det ikke?” siger Max, da varevognen er væk, og de er tilbage under stigen. “Jeg har i hvert fald tænkt mig at gøre det.”

“Ja, ja,” siger Johan. “Men giv ikke mig skylden, hvis vi dør.”

De binder rebene om livet. Max er den, der kan det med knuder og knob, så det er ham, der står for det. Han slutter af med at binde en karabinhage fast i en løkke for enden af rebet. “Vi gør den hele tiden fast et par trin over os, ikke? Hvis det trin, man står på, knækker, så ...”

“Men hvad nu hvis det, den er gjort fast til, også knækker?”

Max ser indtrængende på Johan. Kikker så længe på ham, at Johan tager blikket til sig. “Hvad er der? Hvad glør du sådan for?”

“Har du aldrig ønsket, at du var død?”

“Jo. Men det er ikke det samme, som at jeg gerne vil dø.”

“Hvad er det så det samme som?”

Johan trækker på skuldrene. “At jeg ikke vil leve.”

“Hvordan vil du bære dig ad med både ikke at leve og ikke være død? Ved at blive en slags zombie, eller hvad?”

“Behøver vi gøre det lige nu.”

“Ja, fandeme.”

Uden videre anstalter går Max hen til stigen og klatrer ti trin op, inden han gør karabinhagen fast for første gang. Johan står nede på jorden og ser efter ham.

De begyndte at snakke om at klatre op på en af siloerne i Norrtäljes havn, da de var ti år, efter at de havde hørt om nogle fyre i niende, der havde gjort det. I de følgende år har emnet nu og da været bragt på bane igen, og det er altid Max, der har taget det op.

Max er vovehalsen af de to. Dengang de legede deres fantasilege på højen bag Johans blok på Glasmästarbacken, var det Max, der klatrede højest op i træerne og Max, der nær var styrtet ned ad den stejle skrænt til Tillfälligatan. Han tog dykkercertifikat som tolvårig, da han var på ferie på Mauritius sammen med sin mor og far. Johan har aldrig været uden for Sveriges grænser.

Modlyset gør Max til en formløs silhuet, mens han arbejder sig op ad stigen med et metallisk *klonk*, hver gang karabinhagen skifter trin. Johan vejer sin egen karabinhage i hånden og sukker. Så går han hen til stigen.

Det, han er mest bange for, er ikke at trinnene skal knække, men

at *hele stigen* skal løsne sig fra siden af siloen og vippe udad, tage dem med sig i faldet og klaske dem som fluer under en fluesmækker af rustent jern. Da han er klatret nogle trin op, indser han, at det er forkert tænkt. Knækket trin er værre.

Eftersom Max klatrer forrest, er det ham, der tester holdbarheden. Hvis der sker en ulykke, er det altovervejende sandsynligt, at det er Max, der bliver offer for den. Okay, han *kan* selvfølgelig ramme Johan i faldet, så de begge styrter i døden, men det er usandsynligt. Skal en af dem dø, bliver det Max.

Johan klatrer et par trin højere op. Han er kun fem meter over jorden, men det suger alligevel i maven, da han ser sig over skulderen. Han klikker karabinhagen om det trin over sit hoved, der ser mindst rustent ud.

“Hallo!” råber Max oppefra. “Hvordan går det?”

Johan ville have sendt ham en thumbs-up, hvis han havde turdet slippe taget i stigen. I stedet råber han bare: “Jeg er snart oppe ved dig!”

“Skal jeg vente på dig?”

“Nej, nej!”

Johan vil ikke have, at Max skal se, hvor meget han sveder. Håndfladerne klæber til det ru, rustne jern, og der går en skælven gennem brystkassen. Han fortsætter opad og forsøger at tænke den tanke til ende, han lige var begyndt på.

Skal en af os dø, bliver det Max.

Det er ikke nogen rar tanke. Det er faktisk en rigtig lortetanke. Hvis Max døde, ville Johan ikke have andre end sin tossede mor. Ingen at gå op på højen eller spille tv-spil med, ingen at snakke med, ingen at blive forstået af. Kort sagt, han ville være allerhelvedes ensom.

Altså ...

Altså er det alligevel bedre, hvis stigen går løs, og de bliver smadret sammen. Det er rigtigt, at han mange gange har tænkt og tilmed også sagt, at han ikke vil leve, fordi der er så meget lort i hans liv, men det er ikke helt sandt. Så længe Max er der, kan han leve. Ikke uden ham.

Da Johan er nået femten meter op og skæver ned igen, er han ikke længere så sikker. Nu ønsker han bare, at det var overstået. Han presser panden mod trinnet foran sit ansigt. Det er så frygtelig *tyndt*, ikke andet end en jernpind, og det, han står på, er lige så tyndt. Skrøbelige jernpinde, som er det eneste, der holder ham oppe og beskytter ham mod faldet, smadringen, indvoldene der plasker ud på asfalten.

“Kære Gud,” mumler han, “kære Gud, dit dumme svin, lad os begge to slippe levende fra det her. Gør for en gangs skyld *noget* for mig, så skal jeg prøve at hade dig lidt mindre.”

Han lukker øjnene og fortsætter opad, tre, fire, fem, seks trin. Så sker der noget. Iskolde fingre griber om hans lunger og vrider dem som karklude, da han *mærker noget trække ham ned*. Hans hænder knuger krampagtigt trinnet, de holder i, og som en desperat sikkerhedsforanstaltning bider han tænderne sammen om trinnet ud for munden, dirrende som en pryglet hund, der ikke vil slippe taget i sit kødben. Så forstår han: Han har glemt at løsne karabinhagen, så den nu sidder nogle trin under ham og bremser ham.

Han får tårer i øjnene, mens hænderne nægter at slippe taget, og han trækker vejret med overfladiske, gispende åndedrag. Hvis han falder nu, vil trinnet med karabinhagen i aldrig klare belastningen. Altså er han nødt til at kravle ned og tage den af. Han tvinger sig selv til at holde op med at bide sammen om trinnet, spytter nogle rustflager ud og skæver ned.

Suget.

Det, der skræmmer ham mest, er hans stærke impuls til at lade det ske. Slippe taget og falde, blive fri for hele lortet. Ikke mere nattevågen for at hindre mor i at løbe nøgen ud på gaden og præke, ikke mere nagende bekymring for, at det hele skal gå ad helvede til og han selv blive sendt i familiepleje. Bare falde, svæve et øjeblik og så lade dem græde, hele flokken.

Men for at gennemføre dette lille projekt må han også først hægte karabinhagen af. Ellers brækker han måske bare ryggen, hvis trinnet mod forventning holder. Nu hører han Max' stemme højt over sig: “Hvad så, er det ikke bare vildt?”

I det øjeblik hader Johan sin bedste ven. Max kender ham og ved, hvordan han har det. Max burde ikke udsætte ham for fristelsen. Han er ufølsom og dum i hovedet, medmindre ... *medmindre det ligefrem er planen*. Johan hulker højt, og et par tårer søger ned ad kinderne. Max er måske ude på, at han skal dø. Max er måske træt af, at Johan bliver hængende hjemme hos ham i håb om at blive budt på aftensmad, træt af deres spillet Pokémon og af fantasilegene på højen, som de stadig giver sig af med, når der ikke er andre i nærheden. Max vil måske af med ham og har valgt den her måde.

Sorgen går over i en vrede, der sætter ham i stand til at klatre de fire trin ned, der skal til for at tage karabinhagen af.

“Kravler du ned, din kylling?” lyder Max’ stemme.

“Nej!” brøler Johan og klatrer tilbage til det sted, hvor han havde sin skrækoplevelse, og gør karabinhagen fast oven over hovedet.

Nej! Fandeme NEJ!

“Hør her!” råber Max. “Der er ikke noget galt med stigen. Den er bare lidt bøjet lige her.”

Johan tvinger de idiotiske tanker bort. Det er dumt af Max at udsætte ham for det her, men det er næppe for at tage livet af ham. Desuden ville Max være ilde stedt, hvis Johan døde. Hvor ringe værdi Johan end tillægger sig selv, ved han, at en død trettenårig er en stor ting. Forsiden af Norrtelje Tidning – mindst. Politiafhøring og postyr. Han skæver ned, og fristelsen er der igen, men i en anden form. Hele byen ville tale om ham ...

Nej! Fandeme NEJ!

Max kommenterede stigenes forfatning, ergo er han nået til det punkt, Johan lagde mærke til nede fra jorden. Halvvejs oppe. Der er langt derop, og det er der, han skal hen. Han, Johan Andersson, klarer det ikke, og derfor er han nødt til at være en anden. Han må være ... *Uruk-hai*.

Meget af det, Max og han har leget gennem årene, stammer fra *Ringenes Herre*. De har læst bøgerne og set filmen, ser frem til, at den næste kommer. De har leget elverfolk, hobbitter, troldkarle og Gollum, men frem for alt har de leget orker. Deres ordknappe ensprothed gør dem sjove at være.

Til en skikonkurrence i skolen sidste vinter var de begge to ved at gå ned med flaget. De er hverken veltrænede eller øvede skiløbere, og da der var tre kilometer tilbage af femkilometersrunden, var de på nippet til at give op. Så hviskede Johan til Max: "Vi er de kæmpende Uruk-hai." Max grinede og begyndte at bevæge stavene på en robotagtig måde, stod på ski som en ork, målrettet og mekanisk. De kom op i fart i sporet, mens de sagde ting som "Dræbe" eller "Smadre" og nåede i mål på en pæn tid.

Jeg er en kæmpende Uruk-hai.

Johan tømmer hovedet for tanker og ser ikke andet for sig end de saftige, små hobbitter, der har slået lejr på toppen af siloen i den tro, at de er i sikkerhed der. Komme derop. Slå løs på. Slå ihjel. Han knurrer højt og hæver sin tunge orkkrop op. Munden smager stadig af rust, og det er godt, for det minder om smagen af blod, og det er hans store blodtørst, der vælder op i ham. Saftige! Lækre!

Johan fortsætter opad som en kæmpende Uruk-hai. Hver gang han fæstner karabinhagen over sig, kommer han med et grynt af foragt for dette menneskelige påfund, som han underkaster sig. Uden at tænke andet end orktanker når han op til det sted, hvor stigen bøjer til højre.

"Hold da kæft, en fart du fik på," lyder Max' stemme nogle meter over ham, og han kikker op. Max har sluppet stigen med den ene hånd for at kunne læne sig ud og få bedre udsyn nedad. Det giver et svimlende sug i Johans mave, og han er nær ved at ryge ud af sin fantasi, men det kan han ikke tillade sig, så han bider kæberne sammen og hvæser: "Jeg er en kæmpende Uruk-hai."

Max rynker øjenbrynene og smiler tvetydigt og en anelse nedladende. Det var ikke Johans mening at sige det, det røg bare ud af ham. Han har godt mærket, hvad der er ved at ske. Max er et halvt år ældre end ham. Måske handler det ikke så meget om aldersforskel som om gemyt og behov, men Max er i færd med at forlade den verden, de sammen har opbygget gennem syv år.

Johan står i et uløseligt dilemma. På den ene side længes han brændende efter at blive voksen og slippe ud af lejligheden og den kvælende atmosfære, som hans mors uberegnelige vanvid skaber.

På den anden side vil han ikke lægge sine fantasier bag sig og påtage sig de pligter, han ved, der følger med voksenlivet. Den enkleste løsning er selv at blive sindssyg, og det gør han måske også en dag.

Max fortsætter opstigningen, og Johan fnyser. Lad Max blive voksenkedelig, når han nu så gerne vil. Johan vil være en kæmpende Uruk-hai, lige indtil Aragorn kommer og hugger hovedet af ham ...

Aragorn!

Måske er den djævel deroppe sammen med hobbitterne? Så er hævnens time kommet for alt det orkblod, den satans halvelver har udgydt! Videre, videre!

Johans fantasi holder næsten hele vejen. Han ser ikke ned, han tænker ikke på, hvor han er, han ser bare de tynde metaltrin glide forbi sine gule orkøjne og flytter mekanisk hænderne og hagen, mens han tænker enstavelsestanker om hævn og blod. Han er godt tre meter fra toppen, da Max forsvinder over kanten og slår en skraldende latter op. Det er ikke en latter af begejstring over at have udført bedriften, men noget andet. Hvad kan der være oppe på siloens tag, som er så sjovt? Spørgsmålet slår en kile i Johans fantasier, og de krakelerer.

Jeg er en kæmpende ... jeg er ... på en smal stige, der når som helst kan gå løs.

Det er *her*, det skal ske, nu hvor han er tættest på toppen, så fluesmækkeren kan daske med størst tænkelig kraft. For fanden, de kommer til at skrabe ham op med ske. Hænderne ryster, og faldets hele dybde åbner sig i hans mave som en skærende smerte. Han kniber ballerne sammen. Nået så langt vil han ikke slutte af med at skide i bukserne.

Max siger noget deroppe, men Johan kan ikke høre hvad. Han tager en dyb indånding og tænker: *Tre meter. Ti trin. Du klarer det.* Det gør han på en eller anden måde også, men da han kommer op over kanten, klasker han sammen på maven mod det skønne, vandrette underlag. Hans hoved snurrer rundt af svimmelhed, og i sin forvirring synes han, han hører endnu en stemme, en stemme han vagt genkender.

“Du er godt nok i en liga for dig selv,” siger Max. Hvad mener

han? Johans bedrift er unægtelig større, fordi han var så meget mere bange, men mon det virkelig er noget, Max forstår at påskønne? Johan løfter hovedet.

Langs kanten af silotaget løber der et metalrækværk, som er endnu mere rustent end stigen. Lænet til dette rækværk og med benene dinglende ud over kanten sidder Marko. Det var ham, Max talte til. Det er ham, der er i en liga for sig.

Marko startede i deres klasse efter sommerferien og har altså kun gået der i lidt over en måned. Han er fra Bosnien og har været i Sverige i to år. Familien kom for nylig til Norrtälje. Selvom tilfældet ville, at de flyttede ind på Glasmästarbacken bare et par opgange fra Johans, har han aldrig sagt mere end "Hej" til Marko og nikket nogle gange til hans far, der tit står ude på altanen og ryger. Men nu sidder han her på toppen af siloen og ser ud, som han sad og ventede på bussen, rolig og afslappet.

"Hørte du det?" siger Max til Johan. "Marko er nærmest heroppe *hver dag*. Han smutter bare op ad stigen, og her kommer vi oksende som et par skide ... hvad hedder det, *alpinister*."

Max skraldgriner igen, og Marko smiler. I teorien kan Johan godt se det morsomme, men latter er ikke den følelsesytring, der ligger først for lige nu, og den ville let kunne udvikle sig til, at han brækkede sig, så han nøjes med at nikke mat. Han er ikke sikker på, at han er i stand til at rejse sig op. Først nu går det øjensynlig op for Max, hvordan det er fat, og han sætter sig på hug ved siden af ham.

"Hvordan går det?" spørger han. "Var det scary?"

"Ja," siger Johan. "Helt vildt."

"Det synes jeg også. Jeg var skidebange."

"Det kunne man ikke mærke."

"Du kender mig jo."

Jo, det gør Johan. Max har et okay forhold til sine forældre, men siger alligevel, at han frem for alt aldrig vil blive som sin far. Ikke desto mindre er det ham, han ligner mest. Max' far er i kraft af selvdisciplin og hårdt arbejde – som han selv ynder at sige – steget op fra ufaglært bygningsarbejder til vicedirektør i et mellemstort

byggefirma. Han er en af Norrtäljes tyve rigeste personer, hvert år med på Norrtälje Tidnings liste.

Denne selvdisciplin kommer også til udtryk i hans følellestilken-degivelser, for så vidt som der overhovedet forekommer nogen. Der skal meget til, før Max' far med den mindste mine røber, hvad der foregår i hans indre. Når han er rigtig vred, kan han rynke næsen, og så er det stop. Max er på mange måder ligesådan, men til forskel fra sin far kan han i det mindste grine.

“Ja,” siger Johan. “Jeg kender dig.”

“Kan du rejse dig?”

“Det ved jeg faktisk ikke.”

“Skal du have en hånd? Det ville da være surt, hvis du gik glip af udsigten.”

Med Max' hjælp kommer Johan op at stå. Taget under deres fødder er cirkelrundt og cirka otte meter fra kant til kant. Lige nu kan Johan ikke huske formlen for, hvordan man så beregner overfladen. Han ser på Marko og nikker. “Hej.”

“Hej,” siger Marko og ser udtryksløst på ham.

“Passer det, at du er heroppe hver dag?”

“Ikke *hver* dag,” siger Marko med nogen accent. “Måske ... hver anden.”

“Er det dig, der har lavet hullet? Under hegnet?”

Marko nikker. Johan nikker tilbage. Max stiller sig hen ved siden af Marko. Han læner sig ud over rækværket og slår ud med armene. “For fanden, altså!” siger han. “Norrtälje! Fucking skide Norrtälje!”

Marko trækker ham i buksebenet og peger på rækværket. “Læn dig ikke ud. Rækværket er dårligt, helt rustent. Du bliver en pan-dekage.”

Max hæver hænderne og træder et skridt tilbage. Først nu bemærker Johan noget usædvanligt ved Marko. I skolen er han altid pænt klædt, for ikke at sige overdrevent pænt. Strøget skjorte knappet helt op i halsen, chinos der ser ud, som om de kommer lige fra renseriet. Hvis han havde været en anden, ville kammeraterne have stukket til ham, men nu er han ikke en anden. Der hviler en aura af stor kraft omkring Marko, og ingen har lyst til at røge uklar med ham.

Nu er han i en krøllet, ternet skjorte med hul på den ene albue og cowboybukser med snavsede knæ. Johan kan ikke se hans fødder, eftersom de hænger ud over kanten, men gætter på, at de ikke er i de samme blankpudsede sko som i skolen. Synet af Markos dinglende ben får svimmelheden til at vælde op i Johan igen. Han stiller sig lige midt i cirklen, så langt fra kanten som muligt.

En handicapbus fra Samhall kommer kørende for fuld fart ned ad Glasmästarbacken. Johan behøver kun at flytte blikket en anelse, så kan han se sin altan. På den her afstand er det ikke til at se, at den er fyldt med ragelse, fordi hans mor er inde i en af de perioder, hvor *intet* må smides ud. Johan skæver til armbåndsuret. 15.42. Hans mor begynder snart at trave frem og tilbage i lejligheden, mens hun spekulerer på, hvor han bliver af.

Handicapbussen når Societetsbron og fortsætter op mod byen. Max former hænderne til et gevær og retter det mod et par, der kommer gående hånd i hånd på den anden side af havnebassinet.

“Perfekt sted at ligge og *snipe*,” siger han og krummer fingeren om en imaginær aftrækker.

Marko haler sig op at stå, lægger hovedet på skrå og siger: “Snipe?”

“Ja, du ved, ligesom en ...” siger Max og ser på Johan, som ryster langsomt på hovedet. Max tier, misser med øjnene og siger: “Åh, ikke noget.”

“Aha,” siger Marko. “Men bare rolig. Ingen i min familie er blevet ... *snipet*.”

“Godt at høre,” siger Max tamt og ser ud, som om han skal lige til at lægge hånden på Markos skulder. Johan himler med øjnene. Max kan være sådan en stor *idiot*. Nu læner han sig for eksempel op ad rækværket, selvom Marko lige sagde, at ...

Der er noget galt. Max’ øjne vender opad, så man kun kan se det hvide. Hovedet spjætter fra side til side. Marko rynker øjenbrynene, træder et halvt skridt tilbage og spørger: “Max, hvad sker der? Pas på ...”

Johan ved, hvad der sker. Siden de var små, har han oplevet nogle gange, hvor Max fik et anfald. Når han havde *set* noget, som

man dagen efter kunne læse om i Norrtelje Tidning. Ulykker, ildebrande og engang et mord. Altid noget med lemlæstelse eller død.

Johan ved også, at Max lige nu har mistet kontrollen over sin krop, fordi han ikke længere er nærværende. At han selv burde styrte hen og *gøre noget*. Problemet er, at hans fødder klæber til tagets centrum og nægter at flytte sig, så han rent fysisk er ude af stand til at nærme sig kanten.

Max slipper taget i rækværket og falder sidelæns ind i det. Det rustne metal knækker med et skarpt smæld, og stængerne vipper udad under vægten af Max' krop. Det sker ligesom i slowmotion, men selv hvis Johan kunne røre sig, ville han ikke have en chance for at nå derhen. Han spærrer munden op, gisper efter vejret, mens et skrig af afmagt fylder hans bryst. Han skal stå her og se sin bedste ven dø.

Max' højre hånd strækker sig ind mod Johan, samtidig med at hans pupiller kommer til syne igen, så han ser og fatter, hvad der er ved at ske. Et kort nu mødes deres øjne, så kommer noget flyvende ind i synsfeltet og bryder kontakten. Markos arm. Han griber fat om Max' håndled og forsøger at bremse faldet. Men bevægelsen er i gang, og Max er høj. Hans krop virker som en vægtstang, der trækker udad.

Marko prøver at stemme imod, men bliver trukket hen mod kanten. Han drejer hovedet bagud, strækker den frie arm ud mod Johan og råber: "Hjælp!"

Hele sit liv skal Johan foragte sig selv for det, der nu sker. I stedet for at give Marko den hjælp, han i den grad fortjener, og den ekstra trækraft, han har brug for, lader Johan skriget tage magten over sig. Han skriger, *vræler* og træder tilmed et lille skridt *tilbage*.

Marko er på vej ud over kanten sammen med Max. Det gyldne solnedgangsllys over trækronerne falmer, idet solen synker ned bag Stallmästarberget, og dens sidste stråler får klokketårnet på det gamle rådhus til at glimte. Dette øjeblik skal for altid være ætset ind i Johan.

I et sidste desperat forsøg griber Marko fat i Max' arm med begge hænder, hans højre fod finder det nederste af en af rækvær-

kets stivere, og han kaster sin egen krop bagover, samtidig med at hans venstre fod glider ud over kanten. Max' overkrop bliver halet tyve-tredive centimeter op. Et langt øjeblik står det og vipper: De to drenge danner et V, der ikke kan bestemme sig for, til hvilken side det skal falde. Så fanger Markos venstre fod en ujævnhed i kanten, som giver ham den sidste trækraft. Han rykker til og falder om på ryggen. I næste nu kommer Max tumlende og lander på maven ved siden af ham.

Johans skrig stopper så brat, som var der blevet trykket på en kontakt. Hans hænder åbner og lukker sig, mens skammen skyller i mørke bølger gennem hans bryst.

Kryster! Din satans forbandede lille kryster!

Hvad ville han ikke give for at være den, der lå ved siden af Max lige nu og gispede og virrede med hovedet? Den der havde vovet sit eget liv for at redde ham. At have det sammen for resten af livet ... Hvad ville han ikke give? Men han gav ikke, da det blev krævet af ham.

De mørke bølger trækker mørke tanker med sig. Johan hader Marko, som ligger der og soler sig i sin heltedåd. Kunne han bare smide ham ud over kanten, få ham til at forsvinde ... Da Johan fatter, hvad det er, han tænker, bliver skammen endnu større. Marko har lige reddet hans bedste vens liv. Hvis de da stadig er bedstevenner.

Max og Marko ser på hinanden. Og giver sig til at grine. De griner og griner, indtil Max klasker hænderne i cementen og kommer op på knæ. Han ser på Marko med lysende øjne og siger: "Du reddede mig! For fanden i helvede, mand, du reddede sgu mit liv!"

"Okay," siger Marko. "Joh ..."

Max får et mærkeligt udtryk i ansigtet, nærmest en grimasse. "Forstår du det ikke?" Han peger på kanten. "Hvis ikke det var for dig, lå jeg dernede og var død. Lige nu, i dette øjeblik, havde jeg fandeme ligget dernede med hele kroppen smadret. Det var det, der var sket, hvis du ikke havde gjort, som du gjorde."

"Det *har* jeg fattet," siger Marko. "Det er ikke så svært."

Max' mund går op og og i, som om han prøver at forklare noget,

men ikke kan finde ord for det. I den tavshed, der opstår, får Johan endelig klemt et ord ud af sin sammensnørede strube, og ordet er: "Undskyld."

Max og Marko kikker på Johan, som om de har glemt alt om hans eksistens, og Johan ville ønske, at han kunne synke ned gennem gulvet, som er et tag, ned i siloens mørke indre og forsvinde i, hvad det så ellers er for noget stads, de opbevarer i den. Han piller ved T-shirtens søm som et lille barn, og rødmen breder sig på hans kinder, da han hvisker det igen: "Undskyld! Jeg ..."

Han kan ikke få ordene frem, for der er for mange. Hvordan alting gik i baglås for ham, fordi Max i en vigtig forstand er hans liv, og chokket over lige med ét at se sit liv forsvinde var så overvældende, at det lammede ham, så han ikke kunne hindre, at netop det skete. Det er ikke til at forklare, så Johan stirrer på sine fødder og hører skridt nærme sig. Max står foran ham.

"Johan," siger Max. "Hør her." Johan løfter blikket, og den anklage, han venter at se i Max' øjne, er der ikke. Nej, de stråler af et lys, der minder om det, der tændes i Johans mors, når hun har sine åbenbaringer.

"Se engang!" siger Max og peger på sig selv. "Jeg står lige her. Jeg er ikke død ... selvom ..." Max' blik forsvinder indad, og Johan har det ikke spor godt med det. Et øjeblik tror han, at Max vil give sig til at skrigе og baske med armene ligesom hans mor, men Max får trukket blikket tilbage og fortsætter: "... Jeg ved ikke, hvordan jeg selv ville have reageret, vel? Måske havde jeg reageret ligesom dig. Det er okay. Hører du? Det er helt i orden."

Johan nikker, selvom han ikke tror, at Max ville have reageret ligesom han selv. Max har ikke angsten som grundelement, Max er ingen kryster. Alligevel er Johan taknemmelig for, at vennen siger det, han siger. Det lindrer en anelse. Max slår ud med hånden mod Marko. "Men det var sgu heldigt, at Marko var her. Ellers havde jeg været ... hvad var det, du sagde ... en pandekage nu!"

For første gang vover Johan at se på Marko, der har sat sig i skrædderstilling og betragter ham roligt og uden bebrejdelse. "Marko, du er en helt," siger Johan forsigtigt.

Marko ryster på hovedet. "Min far er en helt."

Johan kan ikke forbinde begrebet Helt med den lille, nervøse mand, der står ude på altanen og kæderyger. Alligevel nikker han, som om han er helt med på, hvad Marko mener. Foran ham er Max sunket lidt sammen, og glansen i hans øjne er falmet.

"Hvad var det, der skete?" spørger Johan med lav stemme. "Du så noget, ikke?"

Max nikker, og Johan skæver til Marko. Så vidt Johan ved, er han den eneste, der er indviet i hemmeligheden, og han ved ikke, om Max vil dele den med Marko. Selv ønsker han brændende, at Max ikke gør det. Men nu rejser Marko sig desværre op og stiller det samme spørgsmål: "Hvad var det, der skete med dig? Har du epilepsi eller noget?"

Max ryster på hovedet. "Nogle gange ser jeg ting," siger han. "Ting der vil ske."

Så er hemmeligheden ude, men Johan indser, at Markos indsats giver ham *ret til at vide besked*. Siloprojektet var i alt i alt en rigtig lorteidé. Johan gik med til det for at komme tættere på Max, og i stedet skete der det modsatte.

"Som at ... du ser ind i fremtiden?" spørger Marko.

"Bare en lille smule," siger Marko. "Nogle sekunder før det sker. Sommetider lidt længere."

For ikke helt at miste sin eksistensberettigelse siger Johan: "Det passer. Jeg har oplevet det nogle gange. Max så noget, og dagen efter kunne man læse om det i avisen."

Marko nikker langsomt og siger: "Okay."

Max hæver øjenbrynene. "Du tror på mig?"

"Hvorfor ikke? Hvad var det, du så?"

"Det har jeg lige spurgt om," siger Johan, og Marko sender ham et langt blik, der får ham til at studere sine sko igen. Hvis Johan er begyndt at mærke, at Max er ældre end ham, så virker Marko mere som en *voksen*.

"Jeg så ..." siger Max og ser op på himlen, hvor skyerne stadig er belyst af solen og kaster lyset ned på hans ansigt, så det får et åndeligt skær, " ... en trappe. En barnevogn, der trillede ned ad

trappen. Og en minibuss. Fra det der ... dem der skaffer handicappede i arbejde ...”

“Samhall?” spørger Johan. “Jeg så den også. Lige for lidt siden.”

“Så var det lige i nærheden, eller rettere ...” Max gnider tindingerne og misser med øjnene. “Det er lige dét ... Jeg så i hvert fald barnevognen trille ud foran bussen. Bang. Babyen bliver slynget ud, og vognen ryger ind under bussen. Chaufføren jokker bremsen i bund, men bussen skrider ud og kører hen over hovedet på babyen. Og så ikke mere.”

“Føj for fanden,” siger Johan. “Du ved ikke, hvor det skete?”

“Det kan have været henne ved biblioteket, der er sådan en trappe, men ...” Max’ blik flyver mellem Marko og Johan, som om han søger en forklaring i deres ansigter. Han gnider sig i tindingerne igen og siger: “Det er det sære ved det: *Det skete ikke*. Spørg mig ikke, hvor jeg ved det fra, men jeg ved det lige så sikkert, som jeg vidste, at det *ville* ske. Men det skete ikke.”

“Men så så du jo ikke ind i fremtiden?” siger Marko.

“Jo!” siger Max og ser nærmest arrig ud. “Vel gjorde jeg så! Men der kom ... noget imellem.”

“Og det var da bare godt,” siger Johan.

“Ja, vel var det godt, det er klart!” svarer Max, stadig hidsigt. “Det var enormt godt! Men det er stadig vildt mærkeligt. Som om der er noget, jeg ikke kan se. Noget, der er ... *noget andet*.”